

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1949

Vyhlásené: 10.04.1949 Časová verzia predpisu účinná od: 30.06.1993 do: 10.08.1995

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

92

Branný zákon

zo dňa 23. marca 1949.

Národné zhromaždenie Československej republiky usnieslo sa na tomto zákone:

ČASŤ 1.

Ozbrojené sily Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky

§ 1

Úlohy ozbrojených síl

(1) Na obranu slobody a nezávislosti Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky a ochranu jej ústavného zriadenia vytvára česko-slovenský štát ozbrojené sily.

(2) Úlohou ozbrojených síl je

- a) odvrátiť ozbrojenou silou napadnutie alebo ohrozenie Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky vonkajším nepriateľom,
- b) bojovať za samostatnosť, celistvosť a jednotu štátu a ústavné zriadenie proti vonkajším nepriateľom a plniť vojenské úlohy vyplývajúce zo spojeneckých záväzkov Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky a
- c) spolupôsobiť pri udržiavaní bezpečnosti vnútri štátu v prípade priameho násilného útoku proti ústavnému zriadeniu Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky .

(3) Vojaci v činnej službe sa smú použiť aj pri pohromách ohrozujúcich ľudské životy alebo dôležité hospodárske majetky. Podrobnosti, najmä pokiaľ ide o právne pomery, vznikajúce z takého použitia, určí vláda Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky nariadením.

(4) Vojaci v činnej službe sa smú so súhlasom vlády Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky použiť aj pri strážení objektov osobitného významu a na ochranu štátnych hraníc. Vojaci pri strážení majú práva a povinnosti ako policajti.¹⁾ Podrobnosti ustanoví vláda Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky nariadením.

§ 2

Složenie ozbrojených síl

(1) Ozbrojené sily tvorí vojsko (odsek 2) ako jej základ a verejné ozbrojené zbory, ktoré určí vláda Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, časti týchto zborov alebo jednotliví ich príslušníci, pokiaľ podľa tohto zákona alebo osobitných predpisov podliehajú vojenskému veleniu; v čase mimoriadnych opatrení podľa tohto zákona (§ 46 až 50) po príslušnom povolaní (§ 46 ods. 2) tiež verejné ochranné zbory, určené osobitnými predpismi, ich časti alebo jednotliví príslušníci, a jednotky, zložené z týchto osôb, ako aj osoby, povolané na osobné úkony pre potreby ozbrojených síl (§ 45).

(2) Vojsko je súhrn vojenských osôb. Vojakmi sa rozumejú osoby, ktoré boli odvedené (§ 15, ods. 1) a majú služobnú povinnosť (§ 20).

§ 3

Organizácia ozbrojených síl

(1) Útvary ozbrojených síl sa doplňujú bez rozdielu národnosti. Služobným jazykom je jazyk český a slovenský; v styku s mužstvom, ktoré nepozná služobný jazyk, možno použiť aj jeho materinský jazyk.

(2) Podrobnosti o právnych pomeroch príslušníkov ozbrojených síl plynúcich z ich príslušnosti k nim, najmä z nadriadenosti alebo podriadenosti voči iným ich príslušníkom, o spôsobe, akým sa vojenský výcvik a vojenská služba vôbec vykonávajú, ako aj o organizácii ozbrojených síl, upraví v medziach tohto zákona, prípadne v medziach vládnych nariadení vydaných na jeho vykonanie, vo svojej pôsobnosti Federálne ministerstvo národnej obrany a Federálne ministerstvo vnútra služobnými predpismi, pokiaľ táto úprava nenáleží prezidentovi Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky ako najvyššiemu veliteľovi ozbrojených síl.

(3) Počty vojska určí vláda Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky na návrh ministra národnej obrany Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, predložený, pokiaľ ide o vojská ministerstva vnútra, v dohode s ministrom vnútra Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky.

ČASŤ 2.

Branná povinnosť.

Diel I.

Všeobecné ustanovenia.

§ 4

Obsah brannej povinnosti.

Branná povinnosť záleží v povinnosti

- a) odvodnej (§ 10),
- b) služobnej (§ 20),
- c) k osobitnej službe (§ 41),
- d) k osobným úkonom pre potreby ozbrojených síl (§ 45).

§ 5

Osobný rozsah brannej povinnosti.

(1) Brannej povinnosti podliehajú v medziach ustanovení odseku 2 občania Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, vyjmúc tých, ktorí požívajú na jej území práva exterritoriality.

(2) Branná povinnosť vzniká 1. januárom roku, v ktorom občan dovŕši 17. rok, ak však bola prevzatá dobrovoľne (§ 6, ods. 1), dňom prevzatia. Trvá do 31. decembra roku, v ktorom občan dovŕši 60. rok. Osoby staršie majú brannú povinnosť, len ak konajú činnú službu v čase mimoriadnych opatrení (§ 46, ods. 4), alebo ak im bol na ich žiadosť čas trvania brannej povinnosti predĺžený (§ 22, ods. 3).

(3) Ženám sa môže uložiť odvodná a služobná povinnosť len v dobe brannej pohotovosti štátu, pokiaľ ju neprevzali dobrovoľne.

(4) Osobný rozsah brannej povinnosti môže byť upravený ústavným činiteľom Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky a generálnemu inšpektorovi ozbrojených síl Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky na základe tohto zákona.

§ 6

Dobrovoľné prevzatie a rozšírenie brannej povinnosti.

(1) Osoby, ktoré nepodliehajú brannej povinnosti, môžu začínajúc 1. januárom roku, v ktorom dovŕšia 17. rok, za brannej pohotovosti štátu (§ 5 zákona č. 40/1961 Zb.) bez ohľadu na vek, so zvolením, potrebným podľa tohto zákona, dobrovoľne prevziať brannú povinnosť, ak sú u nich splnené podmienky, ustanovené týmto zákonom a predpismi, vydanými na jeho vykonanie.

(2) Osoby, podliehajúce brannej povinnosti, môžu za podmienok, uvedených v odseku 1, prevziať dobrovoľne plnenie tých spôsobov brannej povinnosti, ktoré by inak od nich nebolo možné požadovať, a môže im byť na ich žiadosť predĺžený čas trvania brannej povinnosti, ktorý by inak zanikol.

(3) Služobnú povinnosť možno dobrovoľne prevziať zásadne len v celom jej rozsahu. Vopred môžu však túto povinnosť omedziť

- a) príslušníci cudzích štátov,
- b) občania Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky za brannej pohotovosti štátu na čas vojny, ak nejde o mužov, ktorí majú ešte pravidelnú odvodnú povinnosť (§ 11) alebo ktorým táto povinnosť ešte nevznikla.

§ 7

Úľavy v plnení brannej povinnosti.

Vláda Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky určí nariadením, aké úľavy v plnení brannej povinnosti prislúchajú občanom Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, ktorí sa trvale zdržujú v cudzine.

§ 8

Zhodnotenie výkonu brannej povinnosti

Tam, kde pre posúdenie platových, mzdových alebo akýchkoľvek iných nárokov plynúcich z pracovného pomeru rozhoduje doba strávená v dotyčnom zamestnaní alebo povolani, započítava sa do tejto doby doba, po ktorú dotyčná osoba konala vojenskú činnú službu (§ 20 ods. 2), pričom osobitné predpisy určujú podrobnosti; nedotknuté zostávajú ustanovenia osobitných predpisov o započítavaní vojenskej činnnej služby pre účely nemocenského poistenia zamestnancov, sociálneho zabezpečenia a platenej dovolenky na zotavenie.

§ 9

Ústavné práva a slobody vojakov v činnej službe

(1) Výkon ústavou zaručených práv a slobôd vojakov v činnej službe môže byť obmedzený len na základe zákona.

(2) Vojakom v činnej službe je zaručená sloboda prejavu náboženského vyznania včítane účasti na náboženských obradoch a umožnenie vstupu do vojenských objektov duchovným štátom uznaných cirkví, pokiaľ tomu nebránia povinnosti pri výkone služby.

Diel II.
Odvodná povinnosť.

§ 10
Obsah a vznik odvodnej povinnosti.

(1) Odvodná povinnosť záleží v povinnosti podrobiť sa úradnému konaniu, ktorého účelom je rozhodnúť o povinnosti k vojenskej činnnej službe. Vzniká buď zo zákona ako odvodná povinnosť pravidelná (§ 11) alebo mimoriadna (§ 12), alebo prejavom vôle ako odvodná povinnosť dobrovoľná (§ 13).

(2) Odvodná povinnosť obsahuje povinnosť ustanoviť sa na zápis a odvod (§ 15), prípadne na preskúšanie (§ 18) a podrobiť sa predpísanému konaniu, počítajúc do toho potrebné lekárske, prípadne i nemocničné vyšetrenie, ako i vyšetrenie zvláštnych osobných schopností a vlastností dotýčnej osoby (výberové vyšetrenie). Osoba, ktorá má odvodnú povinnosť, sa nazýva bravec.

(3) Osoby, ktoré svoju odvodnú povinnosť nespĺnili, môžu byť na odvod predvedené.

(4) Od povinnosti ustanoviť sa na odvod sú oslobodené osoby

- a) bez končatiny,
- b) nevidomé,
- c) hluchonemé, hluché a nemé,
- d) pozbavené spôsobilosti na právne úkony,
- e) postihnuté chybou, ktorá ich robí trvalo neschopnými samostatne sa pohybovať,
- f) postihnuté nevyliciteľnou a život ohrozujúcou chorobou.

(5) Skutočnosti uvedené v odseku 4 sa zisťujú pri zápise (§ 15). Náčelník okresnej vojenskej správy branca vyzve, aby na účely zápisu predložil doklady, na ktorých základe možno rozhodnúť, že osoba uvedená v odseku 4 sa nemusí ustanoviť na odvod.

§ 11
Pravidelná odvodná povinnosť.

(1) Pravidelná odvodná povinnosť vzniká s výhradou ustanovenia odseku 4 mužom 1. januárom roku, v ktorom dovърšia 18 rokov, ak nie sú už vojakmi na podklade mimoriadneho alebo dobrovoľného odvodu. Pravidelná odvodná povinnosť trvá, ak nejde o niektorý z prípadov uvedených v odseku 3 alebo 4 alebo o preskúšanie (§ 18), do konca odvodného konania, ktorému sa osoba tejto povinnosti podliehajúca podrobila v roku, v ktorom dovърšila 20 rokov, ak nezanikla vydaním konečného odvodného rozhodnutia (§ 15 ods. 3) už skôr.

(2) Občania, ktorí v čase, určenom v odseku 1 pre trvanie pravidelnej odvodnej povinnosti, nespĺnili z akýchkoľvek dôvodov túto povinnosť, podliehajú jej až do vydania konečného odvodného rozhodnutia, najdlhšie však do 31. decembra roku, v ktorom dovърšia 60. rok.

(3) Osoby, ktoré nadobudly štátne občianstvo Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky po dni, určenom v odseku 1 pre vznik pravidelnej odvodnej povinnosti, podliehajú tejto povinnosti od času nadobudnutia tohto občianstva až do času, uvedeného v odseku 3.

§ 12**Mimoriadna odvodná povinnosť.**

Mimoriadnej odvodnej povinnosti podliehajú občania Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, ktorí nie sú vojakmi, za podmienok, ustanovených v § 49 ods. 1.

§ 13**Dobrovoľná odvodná povinnosť.**

Dobrovoľnej odvodnej povinnosti podliehajú osoby, ktorým bol povolený dobrovoľný vstup do vojska (§ 14).

§ 14**Dobrovoľný vstup do vojska.**

(1) Do vojska dobrovoľne vstúpi, kto na seba dobrovoľne vezme služobnú povinnosť, ktorú by inak nemal, ak mu to bolo na jeho žiadosť povolené. Kto chce dobrovoľne prevziať túto povinnosť, musí s výhradou ustanovenia odseku 2 na seba vziať tiež povinnosť podrobiť sa odvodu, ktorej by inak nepodliehal (dobrovoľná odvodná povinnosť). Dobrovoľná služobná povinnosť vznikne, len ak je dotyčná osoba uznaná za schopnú na vojenskú činnú službu. Povolenie na dobrovoľný vstup do vojska sa môže udeliť občanovi začínajúc 1. januárom roka, v ktorom dovŕši 17 rokov. Maloletí potrebujú na dobrovoľný vstup do vojska súhlas zákonného zástupcu.

(2) Ak nastanú za brannej pohotovosti štátu mimoriadne okolnosti, ktoré znemožňujú vykonanie odvodu, možno dobrovoľne vstúpiť do vojska i bez odvodu. Osoby, ktoré takto do vojska vstúpili, sa pokladajú za odvedené dňom nastúpenia vojenskej činnnej služby. Podrobnosti určí Federálne ministerstvo národnej obrany služobným predpisom.

(3) O náležitostiach a záväznosti žiadostí o dobrovoľný vstup do vojska platia všeobecné ustanovenia občianskeho práva o prejave vôle, pokiaľ tento zákon alebo nariadenie, vydané vládou Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky na jeho vykonanie, neustanovia ďalšie podmienky.

(4) Osoby, ktoré nie sú štátnymi občanmi Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, môžu dobrovoľne vstúpiť do vojska len s povolením prezidenta Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, ak vyhovujú podmienkam ustanoveným pre dobrovoľný vstup. Žiadosti sa podávajú na Federálnom ministerstve obrany. K žiadosti sa pripájajú:

- a) rodný (krstný) list alebo doklady ho nahrádzajúce,
- b) písomné povolenie príslušného úradu alebo orgánu domovského štátu žiadateľa na dobrovoľný vstup do vojska, ak neodpustilo Federálne ministerstvo obrany predloženie tohto dokladu,
- c) vyhlásenie, ktorým sa uchádzač zaväzuje na vojenskú činnú službu,
- d) doklady o dosiahnutom vzdelaní.

§ 15**Zápis a odvody**

(1) Zápis je úradné konanie, ktorého účelom je vziať brancov do vojenskej evidencie, zistiť predbežne ich spôsobilosť na vojenskú činnú službu a urobiť opatrenie na zlepšenie zdravotnej a inej spôsobilosti brancov pre výkon vojenskej činnnej služby.

(2) Odvody sú pravidelné, mimoriadne alebo dobrovoľné. Účelom odvodu je rozhodnúť o povinnosti brancov na vojenskú činnú službu podľa zistenej telesnej a duševnej spôsobilosti

brancov na túto službu. Rozhodnutie, že bravec je povinný vojenskou činnou službou (odvedený), sa nazýva odvedením.

(3) Odvody vykonávajú okresné odvodné komisie. Odvodné rozhodnutie robí zástupca vojenskej správy. Dobrovoľné odvody môžu vykonávať aj vojenské odvodné komisie. Proti odvodnému rozhodnutiu, že bravec je alebo nie je odvedený (konečné odvodné rozhodnutie) alebo že sa má ustanoviť na odvod v nasledujúcom roku (odvod odročený), sa môže bravec odvolať. Odvolanie proti odvodnému rozhodnutiu je možné iba na základe nových skutočností, ktoré v čase odvodného konania neboli známe; podanie odvolania nemá odkladný účinok. Odvod možno odročiť zo zdravotných alebo iných dôvodov na jeden rok, najdlhšie však na dobu troch rokov. Po tejto dobe rozhodne komisia s konečnou platnosťou o schopnosti alebo neschopnosti branca na vojenskú činnú službu. Brancom, ktorým bol odročený odvod zo zdravotných dôvodov, poskytuje sa bezodplatná liečebná starostlivosť v zdravotníckych zariadeniach štátnej zdravotníckej správy.

(4) Na vykonávanie pravidelných odvodov sa zriaďujú na okresných vojenských správach okresné odvodné komisie v zložení:

- a) predseda-náčelník okresnej vojenskej správy alebo ním určený zástupca,
- b) členovia
 1. zástupca okresného úradu alebo jemu na roveň postaveného územného orgánu štátnej správy,
 2. dvaja lekári, ktorých zabezpečí príslušný orgán štátnej zdravotníckej správy na žiadosť náčelníka okresnej vojenskej správy; Federálne ministerstvo obrany môže po dohode s Ministerstvom zdravotníctva Českej republiky alebo s Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky určiť namiesto jedného lekára štátnej zdravotníckej správy lekára vojenskej správy.

(5) Na odvodnom konaní môžu byť prítomní tiež zástupcovia orgánov obcí, z ktorých sa branci predvolávajú na odvod.

(6) Okrem osôb uvedených v odsekoch 4 a 5 a branca, ktorý sa ustanovil na odvod, smú byť v odvodnej miestnosti prítomné len osoby, ktoré na to dostanú poverenie orgánov nadriadených okresnej vojenskej správe.

(7) Okresný úrad alebo jemu na roveň postavený územný orgán štátnej správy zabezpečí na žiadosť náčelníka okresnej vojenskej správy materiálne prostriedky a potrebný personál na vykonávanie lekárskeho prehliadok.

(8) Zloženie vyššej odvodnej komisie²⁾ určí orgán nadriadený okresným vojenským správam. Jej členmi sú zástupcovia územného orgánu vojenskej správy a lekári vojenskej správy.

(9) Vyššia odvodná komisia

- a) riadi a kontroluje činnosť okresných odvodných komisií,
- b) rozhoduje o odvolaní odvedencov proti odvodnému rozhodnutiu,
- c) rozhoduje o sťažnostiach členov okresných odvodných komisií proti odvodnému rozhodnutiu týchto komisií,
- d) preskúmava konečné odvodné rozhodnutie, podľa ktorého bravec nebol odvedený, ak je odôvodnená domnienka, že toto rozhodnutie je nesprávne,
- e) rieši sťažnosti na neurčenie na náhradnú službu a odvolanie proti nepovoleniu odkladu základnej (náhradnej) služby.

(10) Predseda vyššej odvodnej komisie vyhlasuje rozhodnutie komisie. Proti tomuto rozhodnutiu nie je opravný prostriedok.

§ 16

Pravidelné odvody.

(1) Pravidelnému odvodu sa podrobujú osoby, podliehajúce pravidelnej odvodnej povinnosti.

(2) Pravidelné odvody sa konajú ako hlavné alebo dodatočné. Hlavné odvody sa konajú každoročne spravidla v mesiacoch september a október, ak neustanoví Federálne ministerstvo národnej obrany inak. Dodatočné odvody sa konajú podľa potreby.

(3) Okresné vojenské správy zapisujú na pravidelný odvod každoročne občanov, ktorí do 31. decembra bežného roka dovŕšia 18 rokov.

(4) Zoznamy občanov podľa odseku 3, na ktorých sa vzťahuje pravidelná odvodná povinnosť, vyhotovujú každoročne k 1. januáru obce poverené výkonom štátnej správy, v ktorých obvodoch sú občania prihlásení na trvalý pobyt. Zoznam obsahuje meno a priezvisko, deň, mesiac a rok narodenia, miesto narodenia, rodné číslo, adresu trvalého pobytu a predkladá sa príslušnej okresnej vojenskej správe do 15. januára.

(5) Zoznamy občanov podľa odseku 3, na ktorých sa vzťahuje pravidelná odvodná povinnosť a ktorí majú trvalý pobyt v zahraničí, vyhotovujú zastupiteľské úrady, v ktorých obvodoch občania žijú. Zoznam s údajmi podľa odseku 4 sa zasiela prostredníctvom Federálneho ministerstva zahraničných vecí Federálnemu ministerstvu obrany do 31. januára každého roka.

(6) O tom, že sa majú ustanoviť na odvod, upovedomujú sa občania povolávacím rozkazom, prípadne verejnou vyhláškou. Občania podliehajúci odvodu sú povinní ustanoviť sa naň na miesto a v čase určenom povolávacím rozkazom alebo vo verejnej vyhláške a preukázať svoju totožnosť.

(7) Za vážne príčiny, ktoré nedovoľujú občanovi ustanoviť sa na odvod, možno považovať len

- a) chorobu občana, ktorá je podľa lekárskeho potvrdenia prekážkou, aby sa ustanovil,
- b) trvalý pobyt v zahraničí,
- c) zaistenie, zadržanie, zatknutie, väzbu a výkon trestu odňatia slobody,
- d) iné prekážky vzniknuté nezávisle od neho, ktoré mu bránia ustanoviť sa včas; o tom však musí občan predložiť potvrdenie obecného úradu, polície alebo iného príslušného orgánu miesta, kde prekážka vznikla.

Občania, ktorí podliehajú odvodnej povinnosti, sú povinní bezodkladne hlásiť okresnej vojenskej správe miesta ich trvalého pobytu zaniknutie prekážok, ktoré im bránili ustanoviť sa na odvod. Odvodu sa podrobia dodatočne.

(8) Branci povolani na odvod sa podrobia lekárskej prehliadke, ktorú vykonávajú lekári-členovia okresnej odvodnej komisie. Ak lekári nemôžu zistiť presne zdravotný stav branca, odošlú ho na dopĺňajúce odborné lekárske vyšetrenie. U brancov, ktorí sa dlhodobo liečia, zabezpečí štátna zdravotnícka správa najneskôr do 14 dní pred začatím odvodného konania odborné vyšetrenie tak, aby odvodná komisia mohla komplexne posúdiť ich zdravotný stav. Výsledky zdravotného vyšetrenia s príslušným návrhom odovzdá lekár okresnej vojenskej správy miesta trvalého pobytu branca. Brancov, u ktorých lekári zistia dočasnú neschopnosť na vojenskú činnú službu pre chorobu (chybu), určuje náčelník okresnej vojenskej správy na liečebnú starostlivosť. Týmto brancom sa poskytuje bezplatná liečebná starostlivosť v rozsahu a spôsobom, ktoré ustanoví Ministerstvo zdravotníctva Českej republiky alebo Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky po dohode s Federálnym ministerstvom obrany.

(9) Podľa výsledku lekárskej prehliadky vyhlási predseda komisie odvodné rozhodnutie:

- a) o schopnosti branca na vojenskú činnú službu, alebo
- b) o trvalej neschopnosti branca na vojenskú činnú službu, alebo
- c) o odročení odvodu pri dočasnej neschopnosti branca pre chorobu (chybu).

(10) Branci sú po dobu svojho trvalého pobytu v zahraničí oslobodení od povinnosti ustanovíť sa do Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, aby splnili pravidelnú odvodnú povinnosť. Odvodu sa podrobia po návrate na trvalý pobyt do Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky.

§ 17

Mimoriadne a dobrovoľné odvody.

(1) Mimoriadnym odvodom sa podrobujú osoby, podliehajúce mimoriadnej odvodnej povinnosti. Ak nie je možné pre mimoriadne okolnosti vykonať také odvody spôsobom, ustanoveným týmto zákonom, upraví spôsob ich vykonania Federálne ministerstvo národnej obrany so zreteľom na dané okolnosti. Proti odvodnému rozhodnutiu nie je opravný prostriedok.

(2) O mimoriadnych odvodoch platia obdobne ustanovenia o pravidelných odvodoch. Ak sa nariaďujú mimoriadne odvody, sú osoby im podliehajúce povinné prihlásiť sa na ne na orgáne obce poverenej výkonom štátnej správy príslušnej podľa miesta trvalého pobytu.

(3) Dobrovoľným odvodom sa podrobujú osoby, ktorým bol povolený dobrovoľný vstup do vojska. Dobrovoľné odvody sa konajú podľa potreby. O dobrovoľných odvodoch platia obdobne ustanovenia o pravidelných odvodoch.

§ 18

Preskúšanie.

(1) Ak je odôvodnená domnienka, že konečné odvodné rozhodnutie, podľa ktorého branec nebol odvedený, je nesprávne, preskúša ho vyššia odvodná komisia.

(2) Preskúšanie je prípustné len do troch rokov po 31. decembri roku, v ktorom došlo k odvodnému rozhodnutiu. Ak však bolo toto rozhodnutie spôsobené činom, ktorý zakladá skutkovú podstatu súdne trestného činu, možno preskúšanie vykonať kedykoľvek.

(3) Preskúšanie nariaďujú orgány nadriadené okresným vojenským správam,

- a) ak je podozrenie, že odvodné rozhodnutie, podľa ktorého branec nebol odvedený, bolo vydané v dôsledku konania, ktoré je trestným činom,
- b) ak vzniknú pochybnosti o správnom odvodnom konaní, v ktorom branec nebol odvedený.

(4) Ak sa vedie trestné konanie pre podozrenie, že odvodné rozhodnutie, podľa ktorého branec nebol odvedený, bolo spôsobené trestným činom, oznámi orgán činný v trestnom konaní, ktorí vo veci vydal právoplatné rozhodnutie, výsledok konania orgánu nadriadenému okresnej vojenskej správe, v ktorej obvode bol branec podrobený odvodu.

(5) Preskúšanie vykonáva vyššia odvodná komisia. Jej členom nesmie byť osoba, ktorá bola v tej istej veci členom okresnej odvodnej komisie.

(6) O preskúšacom konaní platia obdobne ustanovenia o odvodnom konaní. Ak treba odborné lekárske vyšetrenie, môže sa branec odoslať aj do iného zdravotníckeho zariadenia.

(7) Proti rozhodnutiu vyššej odvodnej komisie niet opravného prostriedku.

§ 19**Náklady spojené so zápisom, odvodom a preskúšaním**

(1) Brancovi sa pri použití verejných dopravných prostriedkov uhrádzajú preukázané výdavky vynaložené na cestu z miesta trvalého alebo prechodného bydliska na zápis, odvod, preskúšanie alebo na dopĺňajúce odborné vyšetrenie zdravotného stavu a späť. Brancovi sa uhrádza cestovné autobusom alebo cestovné v najnižšej triede osobného vlaku alebo rýchlika. Cestovné na zápis, odvod a preskúšanie uhrádza obecný úrad miesta trvalého pobytu občana; cestovné na dopĺňajúce odborné vyšetrenie zdravotného stavu uhrádza vojenská správa. Pokiaľ povolanie na úkon zavinil občan zanedbaním alebo obchádzaním povinnosti alebo uvádzaním komisie do omylu, cestovné sa neuhrádza.

(2) Osoba, ktorá sa neustanovila bez vážneho dôvodu na preskúšanie, alebo ak bolo preskúšanie nariadené preto, že rozhodnutie o neschopnosti na vojenskú činnú službu bolo vydané v dôsledku konania tejto osoby, ktoré je trestným činom, je povinná nahradiť náklady vynaložené na preskúšanie. Ak je pri odoslaní niektorej osoby do vojenskej nemocnice potrebné sprevádzanie pre jej odpor alebo pre podozrenie z úteku, uhrádza náklady za sprevádzanie dotknutá osoba.

(3) Priestory a miestnosti na vykonávanie odvodu, ich vykurovanie a udržiavanie po dobu úradného konania zabezpečuje a vzniknuté náklady uhrádza na žiadosť okresnej vojenskej správy okresný úrad alebo jemu na roveň postavený orgán štátnej správy.

(4) Náklady vzniknuté obciam alebo okresným úradom pri plnení úloh podľa tohto zákona, ktoré nemožno pokryť z ich rozpočtov, sa uhrádzajú zo štátneho rozpočtu federácie.

Diel III.**Služobná povinnosť.****§ 20****Pojem a druhy služobnej povinnosti.**

(1) Služobnou povinnosťou je povinnosť vojenských osôb včas nastúpiť a vykonávať vojenskú činnú službu (odsek 2).

(2) Vojenská činná služba zahŕňa:

- a) základnú službu (§ 27),
- b) náhradnú službu (§ 28),
- c) ďalšiu službu (§ 37),
- d) službu vojakov z povolania (§ 25, ods. 1),
- e) službu vojakov vo výslužbe, povolaných prechodne na činnú službu (§ 25, ods. 3),
- f) vojenské cvičenia (§ 39) a
- g) mimoriadnu službu (§ 46, ods. 1, § 47, ods. 1, § 49, ods. 2).

(3) Každý vojak je povinný plniť služobnú povinnosť osobne podľa svojich duševných i telesných schopností a znalostí.

(4) Vojaci, ktorí plnia niektorú z povinností, uvedených v odseku 2, sú vojakmi v činnej službe, ostatní vojaci sú vojakmi mimo činnej služby.

§ 21**Začiatok, koniec a oslobodenie od služobnej povinnosti**

(1) Služobná povinnosť vzniká dňom odvedenia. Týmto dňom sa odvedení zaraďujú do vojska a stávajú sa vojakmi. Až do dňa nastúpenia základnej (náhradnej) služby označujú sa vojaci výrazom „odvedenci“.

(2) Povinnosť základnej (náhradnej) služby sú muži povinní plniť po dovŕšení veku 18 rokov, pokiaľ ju neprevzali dobrovoľne.

(3) Služobná povinnosť končí prepustením (§ 22) alebo vylúčením z vojska (§ 23).

(4) Od služobnej povinnosti sú oslobodené osoby, ktoré podali vyhlásenie o odmietnutí základnej (náhradnej) služby alebo vojenského cvičenia.³⁾

§ 22**Prepustenie z vojska.**

(1) Z vojska sa prepustia:

- a) osoby, ktoré boli odvedené, bez toho že bol pre to daný právny podklad;
- b) osoby, ktoré dosiahly vek, keď končí ich branná povinnosť. Ak vykonáva osoba, ktorá dosiahla tento vek, vojenskú činnú službu v čase, keď bolo nariadené niektoré z mimoriadnych opatrení, predlžuje sa jej branná povinnosť až do jej prepustenia z tejto služby; pri zrušení mimoriadnych opatrení musia však byť tieto osoby prepustené;
- c) osoby, ktoré sa na základe prieskumného konania stali trvale neschopnými na vojenskú činnú službu, vynímajúc vojakov z povolania, vo výslužbe alebo v zálohe s výslužným, ktoré možno prepustiť len na ich písomnú žiadosť;
- d) osoby, u ktorých nastaly iné okolnosti, zapríčiňujúce zánik brannej povinnosti, a ktoré pritom nehodlajú so súhlasom vojenskej správy dobrovoľne prevziať ďalšie plnenie brannej povinnosti.
- e) osoby, ktoré sú povinné konať civilnú službu.

(2) Osobám, ktoré dosiahly vek, keď končí ich branná povinnosť, môže vojenská správa na ich žiadosť čas jej trvania predĺžiť. Také osoby možno potom z vojska prepustiť na ich žiadosť, ak nebolo nariadené niektoré z mimoriadnych opatrení. Z úradnej moci možno ich kedykoľvek prepustiť. O vojakoch z povolania, vo výslužbe a v zálohe s výslužným, ktoré samy nepožiadajú o prepustenie z vojska, platí, že im bol čas trvania brannej povinnosti predĺžený.

§ 23**Prieskumné konanie**

(1) Prieskumným konaním sa zisťuje zdravotná schopnosť alebo neschopnosť vojakov na vojenskú činnú službu.

(2) Prieskumné konanie vykonávajú prieskumné komisie pri okresných vojenských správach, orgánoch nadriadených okresným vojenským správam a vo vojenských nemocniciach. Ich zriaďovanie, zloženie a činnosť ustanoví Federálne ministerstvo obrany všeobecne záväzným právnym predpisom.

(3) Členmi prieskumných komisií pri okresných vojenských správach sú lekári obdobne ako pri odvodných komisiách.

(4) Povolání vojaci sú povinní ustanovíť sa na prieskumné konanie. Cestovné v najnižšej triede osobného vlaku alebo rýchlika alebo cestovné autobusom z miesta pobytu do miesta prieskumu a späť uhradza vojenská správa.

§ 23a

Úľavy zo služobnej povinnosti

(1) Prezidentovi Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, poslancom Federálneho zhromaždenia - členom výborov Federálneho zhromaždenia zriadených pre brannú politiku, predsedovi a členom vlády Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, predsedovi a členom Rady obrany štátu, sudcom Najvyššieho súdu Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, sudcom Ústavného súdu Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, generálnemu prokurátorovi Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky a generálnemu inšpektorovi ozbrojených síl Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky sa po dobu výkonu funkcie preruší alebo odloží výkon vojenskej činnnej služby.

(2) Ak osoby uvedené v odseku 1 neprevezmú dobrovoľne služobnú povinnosť, môže sa im uložiť iba za mimoriadnych opatrení a v čase brannej pohotovosti štátu (§ 46 až 49).

(3) Ustanovenie o dobrovoľnom prevzatí služobnej povinnosti podľa odseku 2 platí i po ukončení funkčného obdobia.

§ 24

Dočasné úľavy zo služobnej povinnosti

(1) U poslancov zákonodarných zborov sa vojenská činná služba odloží, prípadne sa ich vojenská činná služba preruší na dobu, po ktorú sú poslancami zákonodarných zborov. Vojenské cvičenie takto zameškané sa odpúšťa. Ustanovenie o odpúšťaní neplatí, ak bol vyhlásený stav brannej pohotovosti štátu. Obdobne sa postupuje pri zvolení do platenej funkcie v obecnom zastupiteľstve.

(2) Odboroví funkcionári sa nepovolávajú na vojenské cvičenie a na výkon základnej služby po dobu trvania štrajku alebo štrajkovej pohotovosti.

(3) Funkcionári politických strán a politických hnutí a kandidáti do zákonodarných zborov sa nepovolávajú na vojenské cvičenie a na výkon základnej služby po dobu trvania volebnej kampane až do skončenia volieb.

(4) U kandidátov do zákonodarných zborov sa nástup vojenskej činnnej služby odloží, prípadne sa ich vojenská činná služba preruší na dobu volebnej kampane až do skončenia volieb.

§ 25

Služobná povinnosť vojakov z povolania, vo výslužbe a v zálohe s výslužným.

(1) Vojakmi z povolania sú vojaci, ktorí vojenskú službu vykonávajú ako svoje povolanie v služobnom pomere, do ktorého boli prijatí podľa osobitných predpisov. Vojaci z povolania sú povinní vojenskou činnou službou, dokiaľ tento ich služobný pomer nezanikne.

(2) Vojaci z povolania zotrávajú vo vojenskej činnnej službe do splnenia prevzatého záväzku, ktorý je najmenej 10 rokov.

(3) Vojaci z povolania po splnení prevzatého záväzku so svojim súhlasom zotrávajú vo vojenskej činnnej službe a generáli, dôstojníci a práporčiaci v zálohe zotrávajú v zálohe podľa vojenských hodností do dosiahnutia týchto vekových hraníc:

Vojenské hodnosti	Vekové hranice			
	Činná služba	Záloha 1. kategórie	Záloha 2. kategórie	Záloha 3. kategórie
rotní, rotmajstri a nadrotní	45	50	-	55
podpráporčíci, práporčíci a nadpráporčíci	50	50	-	55
podporučíci a poručíci	40	40	45	50
nadporučíci a kapitáni	40	45	50	55
majori	45	45	50	55
podplukovníci	45	50	55	60
plukovníci	50	55	-	60
generáli	55	60	-	65
generáli - ženy	50	-	-	50
ostatné vojačky z povolania a vojačky v zálohe	podľa hodnosti	-	-	50

Po dobu určenú vekovou hranicou na zotrvanie v zálohe 3. kategórie predlžuje sa generálom v zálohe branná povinnosť (§ 5 ods. 2).

(4) Vojakmi vo výslužbe sa stávajú generáli, dôstojníci a práporčíci, ktorí boli

- a) prepustení z vojenskej činnnej služby po dosiahnutí vekových hraníc zálohy 3. kategórie,
- b) preložený do zálohy a dosiahli vekové hranice zálohy 3. kategórie,
- c) prepustení z vojenskej činnnej služby pre trvalú neschopnosť na vojenskú činnnú službu.

Služobná povinnosť vojakov vo výslužbe trvá, dokiaľ neboli prepustení z vojska. Vláda určí nariadením, kedy môžu byť na prechodnú dobu povolani do činnnej služby.

§ 26

Oslobodenie od služobnej povinnosti príslušníkov Federálneho policajného zboru, Polície Českej republiky, Policajného zboru Slovenskej republiky, Zboru hradnej polície, Federálnej bezpečnostnej informačnej služby, Zboru nápravnej výchovy Českej republiky a Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a opatrenia pri ich prepustení (uvolnení) zo služobného pomeru

(1) Príslušníci Federálneho policajného zboru, Polície Českej republiky, Policajného zboru Slovenskej republiky, Zboru hradnej polície, Federálnej bezpečnostnej informačnej služby, Zboru nápravnej výchovy Českej republiky a Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky (ďalej len „zborný a bezpečnostná služba“), ktorí vykonali základnú službu, sú po dobu služobného pomeru v zborný alebo bezpečnostnej službe oslobodení od služobnej povinnosti (§ 20), ktorou by inak boli povinní.

(2) Osoby, ktorých služobný pomer v zborný alebo bezpečnostnej službe sa skončil, majú služobnú povinnosť ako vojaci v zálohe.

(3) Hodnosti, ktoré dosiahli príslušníci zborov alebo bezpečnostnej služby vo vojsku, sa spravidla nemenia po dobu ich služby v týchto zborný alebo bezpečnostnej službe, ani pri ich prepustení alebo uvoľnení zo služobného pomeru, ibaže by sa im táto vojenská hodnosť nemohla podľa všeobecne záväzných právnych predpisov ponechať.

(4) Na žiadosť osoby uvedenej v odseku 3, podanú po jej prepustení alebo uvoľnení zo služobného pomeru v zbere alebo bezpečnostnej službe, môže sa vojenská hodnosť upraviť podľa hodnosti, ktorú dosiahla v týchto zboroch alebo bezpečnostnej službe. Úprava hodnosti sa môže vykonať aj na návrh orgánu, ktorý osobu prepúšťa (uvolňuje) zo služobného pomeru.

(5) Personálne útvary zborov alebo bezpečnostnej služby oznámia prepustenie alebo uvoľnenie zo služobného pomeru príslušnej okresnej vojenskej správe.

§ 27

Základná služba.

(1) Základnou službou sú povinné, ak nie sú určené na náhradnú službu (§ 28), osoby, ktoré boli odvedené

- a) na pravidelných odvodoch alebo na dobrovoľných odvodoch, ku ktorým došlo mimo času brannej pohotovosti štátu, alebo
- b) na dobrovoľných odvodoch za brannej pohotovosti štátu, ak neobmedzily svoju služobnú povinnosť dobrovoľne prevzatú na čas vojny [§ 6, ods. 3, písm. b)], alebo
- c) na mimoriadnych odvodoch, ak ide o mužov, odvedených v čase, keď nemali ešte pravidelnú odvodnú povinnosť alebo keď by inak pravidelnej odvodnej povinnosti ešte podliehali, alebo o odvedencov, ktorí sa zaviazali na základnú službu, na ktorú neboli povinní.

(2) Základná služba trvá 12 mesiacov a počíta sa odo dňa skutočného jej nastúpenia. Federálne ministerstvo národnej obrany môže do tohto času započítať vykonanú mimoriadnu službu alebo jej časť.

(3) Doba trvania základnej služby

- a) absolventov vysokých škôl, ktorí ukončili vysokoškolské štúdium štátnou skúškou, sa určuje na 12 mesiacov,
- b) absolventov vysokých škôl, ktorí boli zaradení do vojenskej prípravy na vysokých školách a ukončili časť tejto prípravy zápočtom, sa určuje na 11 mesiacov,
- c) absolventov vysokých škôl, ktorí boli zaradení do vojenskej prípravy na vysokých školách a ukončili túto prípravu záverečnými skúškami, žien, ktoré dobrovoľne vstúpili do vojska, a vojakov, ktorí prevzali záväzok na ďalšiu službu, sa určuje na 9 mesiacov.

(4) Vláda Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky môže čas trvania základnej služby skrátiť nariadením.

§ 28

Náhradná služba.

(1) Miesto základnej služby vykonávajú náhradnú službu osoby, určené na ňu podľa §§ 29 až 31.

(2) Určenie na náhradnú službu sa stane zo zákona (§ 29), na žiadosť (§ 30) alebo z moci úradnej (§ 31).

(3) Náhradná služba trvá 5 mesiacov a počíta sa odo dňa skutočného jej nastúpenia. Federálne ministerstvo národnej obrany môže do tohto času započítať vykonanú mimoriadnu službu alebo jej časť.

§ 28a**Započítanie základnej (náhradnej) služby**

Osobám, ktoré už slúžili vo vojsku a boli z neho prepustené, sa základná (náhradná) služba už vykonaná započítava do základnej (náhradnej) služby.

§ 29**Určenie na náhradnú službu zo zákona**

Na náhradnú službu sa určia osoby, ktoré bez vlastnej viny boli odvedené po 31. decembri roku, v ktorom dovърšili 30 rokov, alebo bez vlastnej viny nenastúpili základnú službu do 31. decembra roku, v ktorom dovърšili 30 rokov.

§ 30**Určenie na náhradnú službu na žiadosť.**

(1) Ak bolo odvedené viac osôb, než treba na doplnenie počtu vojska, ustanoveného podľa § 3, ods. 2, určí sa ďalej na náhradnú službu počet osôb, rovnajúci sa rozdielu medzi týmto potrebným počtom a počtom osôb, ktoré boli skutočne odvedené. Tento počet ustanoví každoročne Federálne ministerstvo národnej obrany podľa početných prírastkov a úbytkov, ku ktorým pravdepodobne dôjde po nastúpení odvedencov do základnej služby.

(2) Na náhradnú službu podľa odseku 1 možno predovšetkým určiť odvedencov a osoby, ktoré dosiaľ nevykonaly 5 mesiacov základnej služby, pokiaľ o to požiadajú, ak majú pre svoju žiadosť osobitné dôvody rodinné, hospodárske alebo sociálne. Osoby dobrovoľne odvedené možno na náhradnú službu určiť, len ak vznikly dôvody pre toto určenie po ich odvedení. Ak pominú dôvody po podaní žiadosti, je žiadateľ povinný túto okolnosť bezodkladne hlásiť.

(3) O žiadosťiach za určenie na náhradnú službu rozhoduje náčelník okresnej vojenskej správy. Proti tomuto rozhodnutiu nie je opravný prostriedok.

(4) Ak sa ukáže dodatočne, že tu neboli dôvody, pre ktoré došlo k určeniu na náhradnú službu, alebo ak pominú neskoršie tieto dôvody a ak nie sú ani iné dôvody pre toto určenie, zruší náčelník okresnej vojenskej správy po vypočutí žiadateľa pôvodné rozhodnutie a žiadateľ sa povolá na základnú službu. Pritom sa mu započítava do základnej služby čas, za ktorý konal náhradnú službu alebo časť základnej služby, ako aj čas, za ktorý trvali ešte po prepustení zo základnej alebo náhradnej služby dôvody, o ktoré bola oprená žiadosť o určenie na náhradnú službu.

§ 31**Určenie na náhradnú službu z úradnej moci.**

(1) Ak nedosahuje počet osôb, určených na náhradnú službu podľa ustanovenia § 30, ods. 2, celý početný prebytok (§ 30, ods. 1), určí vojenská správa na náhradnú službu ďalšie osoby, ktoré dosiaľ nevykonaly 5 mesiacov základnej služby. Pri výbere treba dbať predovšetkým na služobné záujmy, zároveň však hľadí sa tiež na rodinné, hospodárske a sociálne pomery.

(2) Rozhodnutie, urobené podľa odseku 1, možno zo služobných dôvodov zrušiť. V tomto prípade sa povolá osoba, určená na náhradnú službu, na výkon základnej služby len na čas, končiaci dňom, ktorým by jej základná služba skončila, keby nebola bývala určená na náhradnú službu.

(3) Ak nie sú splnené podmienky § 30 ods. 1, možno odvedencov určiť na náhradnú službu len so súhlasom vlády Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky.

§ 32**Prepustenie na trvalú dovolenú miesto určenia na náhradnú službu.**

(1) Osoby, ktoré by mali byť podľa ustanovenia § 30, ods. 2 alebo § 31, ods. 1 určené na náhradnú službu, nemôžu však byť na túto službu určené jedine preto, že vykonaly základnú službu dlhšiu než 5 mesiacov, prepustia sa na trvalú dovolenú.

(2) O zrušení rozhodnutia, urobeného podľa odseku 1, a o opätovnom povolaní osoby, prepustenej na trvalú dovolenú, na základnú službu platia obdobne ustanovenia § 30, ods. 4 a § 31, ods. 2.

§ 33**Nastúpenie základnej a náhradnej služby.**

(1) Osoby odvedené na pravidelných odvodoch, ktorým nebol povolený odklad základnej (náhradnej) služby (§ 34), nastupujú túto službu v kalendárnom roku, v ktorom boli odvedené, alebo v roku nasledujúcom.

(2) Nástupné dni vyhlási každoročne Federálne ministerstvo národnej obrany.

(3) Ak došlo k odvodu po ustanovenom nástupnom dni alebo ak nenastúpil odvedenec základnú (náhradnú) službu tohto dňa, môže mu vojenská správa povoliť odklad tejto služby do príslušného nástupného dňa v budúcom kalendárnom roku.

(4) Federálne ministerstvo národnej obrany môže z dôležitých dôvodov povoliť v osobitných prípadoch nastúpenie základnej (náhradnej) služby aj mimo nástupných dní, vyhlásených podľa odseku 2. Podrobnosti ustanoví vláda Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky nariadením.

(5) Pokiaľ dobrovoľníci, odvedení za brannej pohotovosti štátu, a osoby, odvedené na mimoriadnych odvodoch, sú povinní konať základnú (náhradnú) službu, nastúpia ju zpravidla dňom, nasledujúcim po prepustení z mimoriadnej služby.

§ 34**Odklad základnej a náhradnej služby.**

(1) Odvedencom, ktorí sa pripravujú na určité povolania, možno na ich žiadosť povoliť odklad základnej (náhradnej) služby, a to najdlhšie do určeného nástupného dňa v roku, v ktorom dovŕšia 25 rokov, a ak ide o študujúcich vysokých škôl, do ukončenia štúdia, najdlhšie však do 30 rokov. Obdobne možno povoliť odklad, najdlhšie však do nástupného dňa v roku, v ktorom žiadateľ dovŕšil 25 rokov, ak to vyžadujú iné dôvody hodné osobitného zreteľa.

(2) Vláda Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky ustanoví nariadením, kedy možno odložiť nastúpenie základnej (náhradnej) služby z úradnej moci.

(3) Osoby, ktorým bol povolený odklad, nastúpia základnú (náhradnú) službu v roku, keď odklad končí alebo v nasledujúcom roku, v určený nástupný deň.

(4) Ak sa ukáže dodatočne, že tu neboly dôvody, pre ktoré bol odklad základnej (náhradnej) služby povolený, alebo ak pominú dodatočne tieto dôvody, možno povolený odklad zrušiť.

(5) Vláda Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky ustanoví nariadením, ako sa vykonáva povoľovanie odkladov základnej (náhradnej) služby, upraví konanie o žiadostiach o ne a ustanoví, ako sa postupuje, ak bolo zrušené rozhodnutie o povolení odkladu.

(6) Proti rozhodnutiu, ktorým bola žiadosť o odklad zamietnutá alebo ktorým bolo rozhodnutie o povolení odkladu zrušené, možno podať odvolanie do 15 dní po doručení orgánu, ktorý rozhodnutie vydal, na orgán nadriadený, ktorý rozhoduje s konečnou platnosťou. Rozhodnutie musí obsahovať poučenie o odvolaní.

§ 35

Odpustenie náhradnej služby

Osobám, ktoré bez vlastnej viny do 31. decembra roku, v ktorom dovърšili 30 rokov, nenastúpili náhradnú službu, na ktorú boli určení na žiadosť alebo z úradnej moci, ako i osobám určeným na náhradnú službu zo zákona, môže Federálne ministerstvo národnej obrany vykonanie náhradnej služby odpustiť.

§ 36

Trvalá dovolenka

(1) Vojakmi na trvalej dovolenke sú vojaci, ktorí boli zo základnej (náhradnej) služby predčasne prepustení a neboli doteraz preložení do zálohy. Okrem dôvodu uvedeného v § 32 ods. 1 možno predčasne prepustiť zo základnej služby na trvalú dovolenku vojakov,

- a) ak sa majú odstrániť ich prebytočné počty,
- b) ak ide o hromadné prepustenie príslušníkov jedného nástupného ročníka pred ich preložením do zálohy,
- c) ak tak rozhodne prieskumná komisia,
- d) ktorým bol dodatočne povolený odklad,
- e) ktorým sa mala udeliť zdravotná dovolenka najmenej na dobu, ktorá zvyšuje na dokončenie základnej služby,
- f) ženy, u ktorých bolo zistené tehotenstvo,
- g) ktorí boli vzatí do väzby,
- h) ktorí boli právoplatne odsúdení na trest odňatia slobody, dňom nástupu trestu.

(2) Z náhradnej služby možno predčasne prepustiť na trvalú dovolenku vojakov z dôvodov uvedených v odseku 1 písm. b) až h) a vojakov, ktorí nemôžu vykonávať náhradnú službu pre chorobu nepretržite po dobu dlhšiu ako 28 dní, ak podľa vyjadrenia odborného lekára nie je pravdepodobné, že sa uzdravia najneskôr v ďalších 14 dňoch.

(3) Prepustením na trvalú dovolenku sa základná (náhradná) služba prerušuje. Vojaci na trvalej dovolenke sú povinní nastúpiť na pokračovanie v základnej (náhradnej) službe v najbližšom nástupnom termíne, ktorý nasleduje po zaniknutí dôvodov, pre ktoré boli prepustení na trvalú dovolenku.

§ 36a

Odpustenie zvyšku základnej (náhradnej) služby

(1) Vojakom prepusteným na trvalú dovolenku podľa § 36 ods. 1 písm. a), b), e), a f) sa zvyšok základnej služby odpúšťa, ak nepresahuje šesť mesiacov. Zvyšok náhradnej služby vojakom uvedeným v § 36 ods. 2 sa odpúšťa v prípade, že k prepusteniu dôjde v poslednom mesiaci náhradnej služby.

(2) Ak pri prepustení podľa § 36 ods. 1 písm. b) ide o dobu kratšiu ako 10 dní, započítava sa táto doba ako vykonaná vojenská činná služba.

(3) Vojakom prepusteným na trvalú dovolenku podľa § 36 ods. 1 písm. c) a d) môže Federálne ministerstvo obrany odpustiť zvyšok základnej služby, ak nepresahuje šesť mesiacov, a vojakom prepusteným na trvalú dovolenku podľa § 36 ods. 1 písm. g) a h) zvyšok základnej služby do jedného mesiaca.

§ 37 **Ďalšia služba**

(1) Vojakom, ktorí vykonali základnú službu, možno na ich žiadosť povoliť, aby vykonali ďalšiu službu. Vojakom, ktorí vykonali len náhradnú službu, možno toto povolenie udeliť, len ak boli na náhradnú službu určení podľa § 29 alebo 31.

(2) Na ďalšiu službu sú povinní vojaci,

- a) ak sú na svoju žiadosť vzdelávaní alebo cvičení pre vojenskú službu alebo
- b) ak prevzali záväzok na takú službu.

(3) Do ďalšej služby sa prijímajú vojaci podľa odseku 2 písm. b) na dobu 2 až 5 rokov.

§ 37a **Náhrada nákladov**

(1) Vojaci v ďalšej službe, ktorí sú na vlastnú žiadosť alebo z dôvodu právoplatného odsúdenia súdom pre trestný čin alebo pre služobnú nespôsobilosť prepustení pred splnením povinnosti na ďalšiu službu alebo pred splnením prevzatého záväzku, sú povinní vrátiť sumu, ktorá sa rovná nákladom vynaloženým na materiálne a finančné zabezpečenie ich vzdelania alebo vycvičenia (ďalej len „náhrada nákladov“).

(2) Federálne ministerstvo obrany a Federálne ministerstvo vnútra ustanovia všeobecne záväzným právnym predpisom podmienky zníženia alebo odpustenia náhrady nákladov a po dohode s Federálnym ministerstvom financií výšku náhrady nákladov.

§ 38 **Záloha a náhradná záloha.**

(1) Preloženie do zálohy sa vykoná dňom, ktorý nasleduje po dni skončenia základnej služby, ďalšej služby alebo služby vojakov z povolania, ktorí neboli preložené do výslužby a majú ešte služobnú povinnosť. Ďalej budú prelození do zálohy dňom, ktorý nasleduje po dni skončenia mimoriadnej služby, osoby, odvedené pri mimoriadnych odvodoch, ktoré po svojom prepustení z tejto služby nie sú povinné základnou (náhradnou) službou a ktorých služobná povinnosť trvá podľa zákona alebo na podklade dobrovoľného prevzatia. Dobrovoľníci, odvedení za brannej pohotovosti štátu, sa preložia za obdobných podmienok do zálohy dňom, ktorý nasleduje po dni skončenia mimoriadnej služby, ak nejde o osoby, ktoré dobrovoľne prevzali služobnú povinnosť len na čas vojny. Také osoby sa z vojska prepustia [§ 22, ods. 1, písm. d)].

(2) Osoby, ktorým bola náhradná služba odpustená podľa ustanovenia § 35, zaradia sa do zálohy, a ak nastúpili už náhradnú službu, preložia sa do zálohy dňom, ktorý nasleduje po dni prepustenia z tejto služby.

(3) Osoby, preložené do zálohy (náhradnej zálohy), sú až do času, keď budú prepustené (vylúčené) z vojska alebo keď sa stanú vojakmi z povolania alebo v ďalšej službe, vojakmi v zálohe (náhradnými vojakmi v zálohe). Služobnú povinnosť plnia konaním vojenských cvičení (§ 39) a mimoriadnej služby (§ 46, ods. 1, § 47, ods. 1).

§ 39**Vojenské cvičenia.**

(1) Vojaci, slobodníci a poddôstojníci v zálohe sú povinní vojenskými cvičeniami v úhrnnom čase 12 týždňov; vojaci v zálohe, ktorí konali základnú (náhradnú) službu kratšiu ako tri štvrtiny tejto služby (§ 27 ods. 2 a 3, § 28 ods. 3), sú povinní vojenskými cvičeniami v úhrnnom čase 16 týždňov.

(2) Generáli, dôstojníci a práporčiaci v zálohe sú povinní vojenskými cvičeniami v úhrnnom čase 16 týždňov; do neho sa započítavajú vojenské cvičenia, ktoré vykonali ako príslušníci mužstva alebo poddôstojníci.

(3) Vojaci v zálohe sa povolávajú spravidla na štyri pravidelné cvičenia po troch alebo štyroch týždňoch. Federálne ministerstvo obrany ustanoví počet a dĺžku jednotlivých cvičení s ohľadom na potreby výcviku alebo zabezpečenia pripravenosti ozbrojených síl tak, aby sa neprekročil úhrnný čas podľa odseku 1 alebo 2; môže odpustiť vojakom v zálohe konanie cvičení, pokiaľ je vycvičených viac osôb alebo pokiaľ vzhľadom na vykonávané zamestnanie alebo inú prípravu sú v potrebnom rozsahu vycvičení. Ak mimoriadna alebo zvláštna služba presahuje šesť mesiacov, môže je Federálne ministerstvo obrany započítať ako jedno alebo dve cvičenia.

(4) Vojaci z povolania, ako i vojaci, ktorí konali ďalšiu službu (§ 37), sú po preložení do zálohy povinní vojenskými cvičeniami ako príslušníci toho istého ročníka narodenia.

(5) Vojaci v zálohe, ktorí sa dlhodobo zdržiavajú v zahraničí, sa nepovolávajú po túto dobu na cvičenia, sú však povinní ich vykonať po návrate zo zahraničia. Federálne ministerstvo obrany môže týmto vojakom z dôvodov hodných osobitého zreteľa odpustiť vykonanie všetkých alebo niektorých cvičení.

(6) Vojakom v zálohe a náhradným vojakom v zálohe môže byť na ich žiadosť povolené, aby konali okrem povinných cvičení tiež cvičenia dobrovoľné. Dobrovoľné cvičenia sa nezapočítavajú do úhrnného času cvičení.

(7) Ak sa zavádzajú nové bojové prostriedky alebo ak to vyžadujú dôvody výcvikové, môžu byť povolani vojaci v zálohe a náhradní vojaci v zálohe na výnimočné vojenské cvičenie na čas nevyhnutnej potreby. Povolanie vojakov v zálohe a náhradných vojakov v zálohe v rozsahu, presahujúcom priemerný počet dvoch ročníkov narodenia a náhradnej zálohy, vyžaduje predchádzajúce schválenie vlády Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky. Výnimočné cvičenie sa podľa možnosti započíta do úhrnného času cvičenia, ustanoveného v odsekoch 1, 2 a 4.

(8) Vojakom v zálohe môže na ich žiadosť okresná vojenská správa povoliť odklad vykonania cvičenia na iné obdobie roka, prípadne na nasledujúci rok. O odklad cvičenia môže sa súhlasom vojaka žiadať aj zamestnávateľ. Podanie žiadosti nemá odkladný účinok.

(9) Z cvičenia sa predčasne prepustia vojaci, ktorí sa z dôvodu choroby alebo úrazu stanú na zostávajúcu dobu neschopnými na vojenskú činnú službu, ktorí boli počas cvičenia vzatí do väzby alebo ktorým sa počas cvičenia povolil odklad cvičenia. Doba, po ktorú konali cvičenie, sa im započíta do úhrnného času cvičení.

§ 40**Nahrádzanie zameškanej základnej (náhradnej) služby alebo vojenského cvičenia**

(1) Vojaci konajúci základnú (náhradnú) službu alebo vojenské cvičenie sú povinní plne nahradiť službu, ktorú zameškali prekročením riadnej a osobitnej dovolenky, dovolenkou bez nároku na

peňažné náležitosti, výkonom disciplinárneho trestu väzenia, zbehnutím alebo svojmocným odlúčením.

(2) Nahrádzanie vojenskej činnnej služby podľa odseku 1 možno odpustiť. Nemožno však odpustiť dobu zameškanú zbehnutím a svojmocným odlúčením.

(3) Základná (náhradná) služba alebo vojenské cvičenie zameškané chorobou, úrazom alebo zdravotnou dovolenkou sa nenahrádza, ak choroba alebo úraz nevznikli alebo sa nezhoršili vlastnou vinou vojaka.

Diel IV.

Povinnosť na osobitnú službu.

§ 41

Druhy zvláštnej služby

Zvláštnou službou sa rozumie:

- a) služba príslušníkov verejných ozbrojených zborov konaná v ozbrojených silách podľa tohto zákona (§ 46 ods. 2) alebo podľa osobitných zákonov,
- b) služba konaná v ozbrojených silách podľa tohto zákona (§ 46 ods. 2) príslušníkmi verejných ochranných zborov.

§ 42.

Vznik a koniec povinnosti na osobitnú službu.

(1) Povinnosť na osobitnú službu vzniká dňom, na ktorý zneje povolanie do tejto služby, bez ohľadu na prípadné skoršie zaradenie dotyčných osôb do vojska.

(2) Povinnosť na osobitnú službu končí prepustením z tejto služby (§ 43).

§ 43

Prepustenie z osobitnej služby.

Z osobitnej služby budú prepustené:

- a) osoby, ktoré boli povolané bez toho, že by bol pre to daný právny podklad,
- b) osoby, ktoré sa stali telesne alebo duševne nespôsobilými na osobitnú službu,
- c) osoby, u ktorých nastaly iné okolnosti, spôsobujúce zánik brannej povinnosti, vynímajúc dosiahnutie ustanoveného veku (§ 46, ods. 4),
- d) osoby, povolané na mimoriadnu službu,
- e) osoby, povolané na túto službu v čase mimoriadnych opatrení, len čo sa zrušia tieto opatrenia.

Diel V.

Osobné úkony pre potreby ozbrojených síl

§ 45

Rozsah povolania

(1) Osobnými úkonmi pre potreby ozbrojených síl sa rozumie činnosť vojakov v zálohe súvisiaca s vyhlásením mimoriadnych opatrení.

(2) Ak bolo nariadené akékoľvek mimoriadne opatrenie podľa tohto zákona, možno pre potreby ozbrojených síl požadovať osobné úkony od vojakov v zálohe, ktorí môžu byť pre tento prípad vopred určení. Títo vojaci podliehajú po dobu plnenia osobných úkonov vojenskej disciplinárnej a súdnej právomoci.

(3) Povolaním vojakom v zálohe do mimoriadnej služby sa zrušuje ich určenie na osobné úkony.

(4) Vojaci v zálohe vopred určení na osobné úkony vykonávajú namiesto vojenských cvičení nevyhnutnú prípravu.

(5) O povolaní na osobné úkony, o náhrade cestovného povolaných osôb, o nastúpení na výkon osobných úkonov a prepustení z nich platia obdobne ustanovenia o mimoriadnej službe a vojenských cvičeniach.

Diel VI.

Mimoriadne opatrenia.

§ 46

Mimoriadne opatrenia mimo času brannej pohotovosti štátu.

(1) Ak dôjde k udalostiam ohrozujúcim zvýšenou mierou samostatnosť, celistvosť a jednotu štátu, alebo ústavné zriadenie (doba zvýšeného ohrozenia štátu), môže prezident Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky nariadiť, aby boli povolaní do mimoriadnej služby na dobu nevyhnutnej potreby vojaci v zálohe, a to v počte nepresahujúcom počet vojakov v zálohe siedmich najmladších ročníkov narodenia.

(2) Okrem opatrení, uvedených v odseku 1, môže prezident Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky na návrh vlády Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky nariadiť, aby boli povolané na osobitnú službu verejné ozbrojené zbory, ktoré vláda Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky určila, verejné ochranné zbory, časti alebo jednotliví príslušníci týchto zborov a jednotky zložené z týchto osôb. Osoby, ktoré v takých prípadoch budú povolané, môžu byť už vopred určené. Povolané osoby podliehajú vojenskému veleniu, stávajú sa príslušníkmi ozbrojených síl, aj keď nie sú vojakmi, dňom, na ktorý sú povolané, pri povolaní zborov, jednotiek alebo ich častí dňom, na ktorý je povolaný zbor, jednotka alebo časť, ku ktorým náležia. Podliehajú v čase tejto osobitnej služby vojenskej disciplinárnej a súdnej právomoci a ustanoveniam vojenského Trestného zákona o vojenských zločinoch a prečinoch.

(3) V čase trvania mimoriadnych opatrení podľa odseku 1 alebo 2 nemožno prepustiť ani z vojenskej činnnej služby, ani z osobitnej služby osoby, ktoré v čase vykonávania tejto služby dosiahli vek, v ktorom by inak končila ich branná povinnosť.

(4) Mimoriadne opatrenia, uvedené v odseku 1 a 2, zrušuje prezident Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky.

§ 47

Mobilizácia.

(1) Mobilizáciou sa podľa tohto zákona rozumie hromadné povolanie vojakov mimo činnnej služby na mimoriadnu službu, ak presahuje toto povolanie svojím rozsahom rozsah opatrení, uvedených v § 46.

(2) Mobilizácia môže byť všeobecná alebo čiastočná; všeobecná mobilizácia sa vzťahuje na všetkých vojakov, mimo činnnej služby, ktorí nie sú oslobodení od mimoriadnej služby, ako aj na celé štátne územie; čiastočná mobilizácia sa vzťahuje na časť uvedených osôb, prípadne na časť štátneho územia.

(3) Mobilizáciu nariaďuje prezident Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky.

(4) Opatrenia nariadené na vykonanie mobilizácie sa zrušujú demobilizáciou. Nariaďuje ju prezident Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky.

§ 48

Niektoré právne účinky vyhlásenia stavu brannej pohotovosti štátu.

(1) Len čo je verejne známe, že štát mobilizáciou vstúpil do stavu brannej pohotovosti, sú vojaci, ktorí sú mimo územia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, povinní prísť bez osobitného povolania bezodkladne, aby nastúpili vojenskú činnú službu. Prezident Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky môže vyzvať vojakov, ktorí z dôvodov nezávislých na ich vôli nemôžu nastúpiť vojenskú činnú službu z územia mimo Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, aby sa prihlásili do vojenských služieb spojeneckého štátu, v ktorom sa združujú alebo do ktorého sa môžu dostať, a aby pre prípad, že im na podklade ich prihlášky bude umožnená služba v armáde spojeneckého štátu, túto službu konali za vojny. Vojaci sú povinní túto výzvu poslúchnuť.

(2) Za brannej pohotovosti štátu sa konajú len mimoriadne a dobrovoľné odvody. Dobrovoľne môžu však v tejto dobe vstúpiť do vojska len osoby, ktoré v čase prihlášky neboli ešte povolané na mimoriadny odvod. Vojakom v zálohe a vo výslužbe, ktorí neboli povolaní do vojenskej činnej služby, môže vojenská správa na ich žiadosť povoliť dobrovoľné konanie mimoriadnej služby. Žiadosť za povolenie dobrovoľného konania mimoriadnej služby nemožno odvolať.

§ 49

Mimoriadne opatrenia za brannej pohotovosti štátu.

(1) Za brannej pohotovosti štátu môže prezident Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky na návrh vlády Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky nariadiť mimoriadne odvody (§ 17 ods. 1) osôb, podliehajúcich brannej povinnosti (§ 5), ktoré dosiaľ neboli odvedené alebo boli z vojska prepustené. Toto ustanovenie sa nevzťahuje na osoby uvedené v § 22 ods. 1 písm. e).

(2) Osoby, odvedené pri mimoriadnych odvodoch, nastupujú mimoriadnu službu v nástupné dni, ktoré určí Federálne ministerstvo národnej obrany, a zotrávajú v nej až do prepustenia. Musia byť prepustené z tejto služby, len čo bol ukončený stav brannej pohotovosti štátu. Ženy, odvedené na mimoriadnych odvodoch, ako aj osoby, ktoré dobrovoľne vstúpili do vojska iba na čas vojny, sa prepustia dňom prepustenia z mimoriadnej služby zároveň z vojska [§ 22, ods. 1, písm. d)], ak nepožiadajú o preloženie do zálohy a ak sa nezaviazali ani konať základnú službu po skončení mimoriadnej služby.

§ 50

Oslobodenie od mimoriadnej služby

(1) Od povinnosti nastúpiť mimoriadnu službu možno oslobodiť osoby, u ktorých je v dôležitom záujme ozbrojených síl alebo v inom dôležitom všeobecnom záujme potrebné, aby mohli ďalej vykonávať svoje zamestnanie. Vojaci v zálohe mladší ako 35 rokov môžu byť oslobodení len v prípadoch hodných osobitného zreteľa.

(2) Zamestnávateľa môžu požiadať o oslobodenie od povinnosti mimoriadnej služby pre svojich zamestnancov okresnú vojenskú správu, v ktorej obvode majú sídlo. Orgány štátnej správy môžu vyžadovať oslobodenie pre občanov, pokiaľ však ide o osoby v pracovnom alebo obdobnom pomere, až po prerokovaní s ich zamestnávateľom.

(3) Od povinnosti na mimoriadnu službu možno oslobodiť vopred alebo až za mimoriadnych opatrení. Oslobodenie nadobúda účinnosť, ak sa vykoná vopred, dňom vyhlásenia mimoriadnych opatrení, ak sa vykoná až za mimoriadnych opatrení dňom, keď príslušný orgán vojenskej správy

rozhodol o oslobodení. Zamestnávateľa a orgány štátnej správy sú povinní oznámiť zaniknutie dôvodov, pre ktoré sa oslobodenie vykonalo, okresnej vojenskej správe, ktorá oslobodenie vykonala, a okresnej vojenskej správe miesta trvalého pobytu oslobodenej osoby.

(4) Oslobodenie možno obmedziť na určitú dobu. Rozhodnutie, ktorým sa povolilo oslobodenie, možno po zaniknutí dôvodov alebo v dôležitom záujme ozbrojených síl zrušiť.

ČASŤ 3.

Rôzne ustanovenia.

§ 51

Ohlasovacia povinnosť a vojenská evidencia

(1) Branci, vojaci a osoby, ktoré boli určené na zvláštnu službu a boli o tomto svojom určení upovedomené, sú povinní bezodkladne hlásiť skutočnosti dôležité pre vojenskú evidenciu, a to zmeny miesta trvalého a prechodného pobytu, zamestnávateľa, zamestnania, úrazy a vážne ochorenia majúce vplyv na výkon ich brannej povinnosti a zmeny údajov uvedených vo vojenských preukazoch orgánom vojenskej správy, na ktorých sú vedení v evidencii.

(2) Vojenskú evidenciu vojakov v činnej službe vedú príslušné orgány ozbrojených síl, ostatných osôb uvedených v odseku 1 okresné vojenské správy. Spôsob vedenia vojenskej evidencie ustanoví Federálne ministerstvo obrany všeobecne záväzným právnym predpisom. Zastupiteľské úrady vedú vojenskú evidenciu občanov Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky žijúcich v zahraničí.

(3) Orgány, ktoré vedú evidenciu obyvateľstva, spolupracujú s okresnými vojenskými správami pri vedení vojenskej evidencie, najmä oznamujú príslušným okresným vojenským správam, ktorí branci a vojaci mimo činnej služby sa prihlásili na trvalý pobyt alebo sa z neho odhlásili.

(4) Orgány činné v trestnom konaní oznamujú vzatie do väzby alebo právoplatné odsúdenie branca alebo vojaka mimo činnej služby okresnej vojenskej správe miesta trvalého pobytu; nápravno-výchovné ústavy Ministerstva spravodlivosti Českej republiky a ústavy Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky oznamujú prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody.

(5) Orgán poverený vedením matriky príslušný podľa miesta trvalého pobytu branca alebo vojaka mimo činnej služby oznamuje jeho úmrtie príslušnej okresnej vojenskej správe. Pri úmrtí vojaka v činnej službe zasiela kópiu úmrtného listu vojenskému útvaru, ktorého bol vojak príslušníkom.

(6) Zamestnávateľa môžu vyžadovať od svojich zamestnancov predloženie vojenského preukazu na zistenie údajov potrebných pre ich oslobodenie (§ 50) a zabezpečenie ostatných úloh pre dobu mimoriadnych opatrení.

§ 52

O povolávaní.

(1) Osoby, ktoré boli povolané na vojenskú činnú službu, na osobitnú službu, na osobitné úkony pre potreby ozbrojených síl alebo na zistenie neschopnosti na vojenskú činnú službu alebo nespôsobilosti na osobitnú službu alebo na osobné úkony, sú povinné povolanie poslúchnuť.

(2) Povolanie sa vykonáva povolávacím rozkazom, prípadne verejnou vyhláškou; pri mobilizácii tiež mobilizačnou výzvou. Druhy povolávacích rozkazov ustanoví Federálne ministerstvo obrany. Povolávacie rozkazy sa doručujú poštou alebo prostredníctvom orgánov obcí poverených výkonom štátnej správy; pri mimoriadnych opatreniach takisto prostredníctvom vojakov v zálohe určených na osobné úkony. Ak pri povolaní na mimoriadnu službu nebude ustanovené inak, sú povolané osoby povinné do štyroch hodín po upovedomení nastúpiť cestu do určeného miesta.

(3) Povolaným osobám uhradí štát cestovné z miesta trvalého pobytu do miesta nastúpenia, osobám prepusteným cestovné z miesta prepustenia do miesta budúceho trvalého pobytu; podrobnosti určí vláda Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky nariadením.

(4) Osoby, ktoré porušia odvodnú povinnosť alebo narušia priebeh odvodného konania, neuposlúchnu povolenie vydané na základe branného zákona orgánom vojenskej správy, úmyselne zničia, poškodia alebo zneužijú preukaz vydaný brancovi alebo vojakovi alebo preukaz o neschopnosti na vojenskú činnú službu, sa dopúšťajú priestupku, za ktorý možno uložiť pokutu do 3000 Kčs. Ustanovenie predchádzajúcej vety platí i o osobách, určených na osobné úkony pre potreby ozbrojených síl alebo na osobitnú službu a o osobách, u ktorých má byť zistená neschopnosť na vojenskú činnú službu alebo nespôsobilosť na osobitnú službu alebo na osobné úkony pre potreby ozbrojených síl.

§ 53

Vojenské preukazy

(1) Na preukazovanie príslušnosti k ozbrojeným silám a pre potreby vojenskej evidencie osôb podliehajúcich služobnej povinnosti sa vydáva vojenský preukaz. Pri služobnom styku a v prípadoch, keď to vyplýva z účelu úkonu, je vojak v činnej službe povinný preukázať svoju príslušnosť k ozbrojeným silám vojenským preukazom.

(2) Osobám trvalo neschopným na vojenskú činnú službu sa vydáva preukaz o neschopnosti na vojenskú činnú službu, ktorý obsahuje meno, priezvisko, rodné číslo, miesto trvalého pobytu a deň prepustenia osoby z vojska.

(3) Vojenské preukazy vydáva Federálne ministerstvo obrany. Vo vojenských preukazoch pre osoby podliehajúce služobnej povinnosti sa uvádza meno, priezvisko, rodné číslo, miesto trvalého pobytu vojaka, vojenská hodnosť a vojenský útvar; v preukazoch pre vojakoch v základnej (náhradnej) službe a v zálohe sa ďalej uvádzajú údaje o druhu služobnej povinnosti, vojenskej odbornosti a iné osobitné záznamy (zdravotné a pod.).

(4) Vojenský preukaz nemožno pripojiť ako prílohu k podaniam, odovzdať nepovolaným osobám ani vyviezť do zahraničia. Stratú vojenského preukazu je občan povinný hlásiť vojenskej správe bez zbytočného odkladu.

§ 54

Styk občanov s orgánmi vojenskej správy

(1) Branci, odvedenci, vojaci na trvalej dovolenke a v zálohe predkladajú všetky podania vo veciach svojho branného pomeru okresnej vojenskej správe miesta trvalého pobytu. Rozhodnutia orgánov vojenskej správy a doklady sa občanom doručujú priamo, poštou alebo prostredníctvom obecných úradov poverených výkonom štátnej správy.

(2) Okresné vojenské správy môžu povolať občanov na rokovanie v prípade vzniku pochybností o splnení ich brannej povinnosti.

§ 55

Cestovanie do zahraničia

V dobe mimoriadnych opatrení musia mať osoby podliehajúce brannej povinnosti na cestovanie do zahraničia súhlas vojenskej správy.

§ 56**Vstup do cudzích vojenských služieb.**

(1) Občania Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky smú vstúpiť do cudzích vojenských služieb len s povolením prezidenta Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky. Osoba, ktorej bolo udelené toto povolenie, je za čas, v ktorom vykonáva službu v armáde cudzieho štátu, oslobodená od plnenia brannej povinnosti v ozbrojených silách Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky. Po skončení výkonu tejto služby podlieha brannej povinnosti odpovedajúcej jej veku.

(2) Povolenie, udelené podľa odseku 1, môže prezident Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky kedykoľvek odvolať. Stratá platnosť tiež, ak sa ocitne štát, do ktorého vojenských služieb občan vstúpil, vo vojnovom stave s Českou a Slovenskou Federatívnou Republikou alebo so štátom, ktorý je spojencom Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky.

(3) Podrobnosti ustanoví vláda Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky nariadením.

ČASŤ 4.

Trestné ustanovenia.

ČASŤ 5.**Spoločné, prechodné a záverečné ustanovenia.****§ 75**

Vykonávacie predpisy.

Vláda Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky vydá pre tento zákon vykonávacie predpisy nariadením, ktoré môže vyhradiť bližšiu úpravu niektorých vecí v svojich medziach služobným predpisom Federálneho ministerstva národnej obrany.

§ 76**Kompetencia**

(1) Pokiaľ tento zákon alebo predpisy vydané podľa neho neustanovujú inak, sú na vydávanie rozhodnutí a opatrení podľa tohto zákona príslušné v prvom stupni okresné (a im na roveň postavené) vojenské správy a príslušné územné orgány štátnej správy, v druhom stupni orgány nadriadené okresným vojenským správam a príslušné územné orgány štátnej správy.⁴⁾ Sídla územných vojenských správnych orgánov a obvody ich pôsobnosti ustanoví Federálne ministerstvo obrany. Príslušnosť vojenských útvarov vo veciach vojakov v činnnej službe upraví Federálne ministerstvo obrany a Federálne ministerstvo vnútra služobnými predpismi.

(2) Pokiaľ tento zákon alebo predpisy vydané podľa neho neustanovujú odchýlky od všeobecných predpisov o konaní vo veciach správnych, platia tieto predpisy.

(3) Súdny, prokuratúra a orgány štátnej správy sú v medziach svojej pôsobnosti povinné spolupôsobiť pri vykonávaní tohto zákona a predpisov vydaných podľa neho.

(4) Orgány Policie Českej republiky a Policajného zboru Slovenskej republiky sú v medziach svojej pôsobnosti povinné vyhovieť priamym dožiadaniam okresných vojenských správ v prípadoch, keď je nebezpečenstvo v meškani, najmä vo veciach týkajúcich sa zisťovania pobytu osôb, ktoré sa neustanovili na zápis alebo na odvod, vojakov mimo činnnej služby, ktorí sa neprihlásili na pobyt, a vojakov, ktorí nenastúpili činnú službu.

§ 77**Oslobodenie od poplatkov.**

Podania, zápisnice a vysvedčenia, potrebné na vykonanie tohto zákona alebo predpisov, vydaných podľa neho, sú oslobodené od poplatkov a dávok.

§ 82**Započítanie vojenskej služby, vykonanej v niektorých ozbrojených sboroch.**

(1) Na odvody, vykonané na Slovensku v čase od 15. marca 1939 do 28. augusta 1944, hľadí sa, ako keby boli vykonané podľa doterajšieho branného zákona.

(2) Služba, vykonaná v brannej moci tzv. Slovenského štátu v čase od 15. marca 1939 do 28. augusta 1944, sa započítava do celkového času základnej (náhradnej) služby podľa tohto zákona.

(3) Krajanom, ktorí sa navrátili do Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, započítava sa do celkového času základnej (náhradnej) služby podľa tohto zákona čas vojenskej služby, ktorý vykonali v spojeneckých armádach. O započítaní vojenskej služby, vykonanej v iných armádach, rozhoduje Federálne ministerstvo národnej obrany po dohode s Federálnym ministerstvom zahraničných vecí.

(4) Doterajšie predpisy, upravujúce započítanie vojenskej služby, vykonanej v československej armáde v zahraničí, v spojeneckej armáde, v prvej československej armáde na Slovensku alebo v partizánskej jednotke, zostávajú nedotknuté. Pokiaľ nejde o vojakov z povolania, hodnotí sa vojenská služba všetkých týchto druhov ako mimoriadna služba podľa tohto zákona.

(5) Vojenská služba, vykonaná v spojeneckej armáde na podklade výzvy podľa ustanovenia § 48, ods. 1, vety druhej, započítava sa ako mimoriadna služba, konaná podľa ustanovení tohto zákona.

(6) Federálne ministerstvo národnej obrany môže po dohode s Federálnym ministerstvom zahraničných vecí osobám, ktoré nadobudli československé občianstvo, započítavať do celkového času základnej (náhradnej) služby čas vojenskej služby, ktorý vykonali v cudzích armádach.

§ 83**Výklad niektorých pojmov**

Pokiaľ tento zákon neustanovuje inak, rozumejú sa tam, kde sa hovorí o „generáloch“, muži i ženy, o „dôstojníkoch, práporčíkoch, poddôstojníkoch, vojakoch, vojakoch v zálohe a dobrovoľníkoch“ aj „dôstojníčky, práporčíčky, poddôstojníčky, vojačky, vojačky v zálohe a dobrovoľníčky“ a výrazom „mužstvo“ sa rozumejú muži i ženy.

§ 84**Pomer voči doterajším predpisom.**

(1) Zrušujú sa všetky doterajšie predpisy, ktoré odporujú ustanoveniam tohto zákona, najmä:

1. branný zákon Československej republiky zo dňa 19. marca 1920, č. 193 Sb., v znení predpisov ho meniacich a doplňujúcich,
2. zákon zo dňa 8. apríla 1927, č. 53 Sb., o ročnom kontingente brancov, o náhradnej zálohe a o niektorých zmenách branného zákona,
3. vládne nariadenie zo dňa 15. apríla 1932, č. 52 Sb., ktorým sa poskytujú úľavy vo vykonávaní brannej povinnosti československým príslušníkom trvale usadeným v mimoeuropejských krajinách,

4. zákon zo dňa 11. mája 1932, č. 66 Sb., o dĺžke prezenčnej služby a o niektorých zmenách branného zákona a zákona zo dňa 8. apríla 1927, č. 53 Sb.,
5. vládne nariadenie zo dňa 28. apríla 1933, č. 71 Sb., o odklade prezenčnej služby,
6. zákon zo dňa 19. decembra 1934, č. 267 Sb., o dĺžke prezenčnej služby,
7. zákon zo dňa 3. marca 1937, č. 26 Sb., ktorým sa mení § 3 zákona zo dňa 11. mája 1932, č. 66 Sb.,
8. zákon č. 14/1946 Sb.,
9. ustanovenie § 401 b) zákona č. 119/1873 r.z.,
10. ustanovenie § 509, ods. 2 zák. čl. XXXIII/1896,
11. ustanovenie čl. I zákona zo dňa 1. júla 1947, č. 130 Sb., ktorým sa mení ustanovenie branného zákona o povoľovaní sobášov osôb, podliehajúcich brannej povinnosti, a s tým súvisiace ustanovenie zákona o vyživovacom príspevku.

(2) Zákon zo dňa 7. apríla 1948, č. 85 Sb., ktorým sa na prechodný čas vylučuje preloženie do zálohy (prepustenie zo sväzku československej brannej moci) niektorých kategórií dôstojníkov z povolania, zostáva nedotknutý.

§ 85

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. októbrom 1949; vykonajú ho ministri národnej obrany a vnútra Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky v dohode so zúčastnenými členmi vlády Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky.

Článok II

2. Ustanovenia Branného zákona o náhradnej zálohe, o náhradných záložníkoch a o vojakoch v zálohe s výslužným sa zrušujú.
3. Kde Branný zákon odkazuje na ustanovenia vojenského trestného zákona, rozumejú sa tým obdobné ustanovenia Trestného zákona č. 86/1950 Zb. v znení zákona č. 63/1956 Zb.

Článok III

Vojaci v činnej službe, ktorí v rokoch 1951 až 1956 boli na svoju žiadosť (so svojim súhlasom) vzdelaní a vycvičení pre službu vojakov z povolania, alebo ktorí boli na svoju žiadosť (so svojim súhlasom) zdokonalení alebo vycvičení vo zvláštnych odvetviach vojenskej služby, sú povinní ďalšou službou. Ich povinnosť na ďalšiu službu sa posudzuje podľa predpisov platných v deň začiatku účinnosti tohto zákona.

Článok V

Opatrenia vykonané pred dňom začiatku účinnosti tohto zákona v zhode s ním sa považujú za vykonané podľa neho.

Čl. II

Tento zákon sa vzťahuje aj na vojakov z povolania prijatých do služobného pomeru podľa doterajších predpisov, pričom ich povinnosť na ďalšiu službu zostáva nedotknutá. Prepustenie týchto vojakov zo služobného pomeru upravujú osobitné predpisy.¹⁾

Čl. II

Závazky na ďalšiu službu uzavreté pred dňom účinnosti tohto zákona sa posudzujú podľa predpisov platných v čase ich vzniku.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

arm. gen. Svoboda v. r.

1) Zákonné opatrenie Predsedníctva Národného zhromaždenia č. 4/1962 Zb. o vyhlasovaní zákonov a iných právnych predpisov, zákon č. 164/1968 Zb., ktorým sa menia predpisy o vyhlasovaní zákonov a iných právnych predpisov.

1) Zákon č. 333/1991 Zb. o Federálnom policajnom zbore a Zbore hradnej polície.

2) Komisia pri územnom vojenskom správnom orgáne druhého stupňa.

3) § 1 ods. 1 a § 2 zákona č. 18/1992 Zb. o civilnej službe.

4) Napr. zákon ČNR č. 425/1990 Zb. o okresných úradoch, úprave ich pôsobnosti a o niektorých ďalších opatreniach s tým súvisiacich, zákon SNR č. 472/1990 Zb. o organizácii miestnej štátnej správy.

